

Dini ve Dünyayı Ayakta Tutacak Dört Şey

“Şu dört şey devam ettiği müddetçe din ve dünya dimdik ayakta durur:

- 1) Zenginler cimrilik etmedikleri müddetçe;
- 2) Âlimler bildikleri ile amel ettikleri müddetçe;
- 3) Cahiller bilmedikleri konularda kibirlenmedikleri müddetçe;
- 4) Fakirler ahiretlerini dünyaları karşılığında satmadıkları müddetçe.”¹

Dinin uygulanması dünyalık ile, dünya ve ahiretin huzuru dinin uygulanması ile. Çünkü mananın hayatiyeti madde ile ortaya çıkmakta, maddenin hayatı da mana ile. Maddesiz mana olmaz, manasız madde ise hiç olmaz. Ruhun, vücutla varlık âleminde boy gösterebildiği, vücudun da ancak ruh ile hayatta kalabildiği gibi. Ancak din ve dünyanın hayatiyeti, zenginlerin cömertliği, âlimlerin eserleri, başarıları, ahlâkları ve iyilikleriyle izlenen ve örnek alınmaları, cahillerin cahilliklerini bilip âlimlere talebe olmaları, fakirlerin de ilim ve iman zengini olmaları ile.

1) Zenginler Cimrilik Etmedikleri Müddetçe

Zenginler, cimrilik edip zekâtı vermezlerse, ihtiyaç sahipleri yok olur, toplumla alaka kesilmiş, zenginlerle muhtaçlar arasındaki köprü yıkılmış olur. Bu da zamanla muhtaçların varlıklılara karşı düşmanlığa sebep olabilir. Zenginler, zekâtı vermekle orta direk hâsıl olur, zenginle muhtaçlar arasındaki uçurum ortadan kalkar.

Zengin zekâtı vermekle cömertlik yapmış olmaz, belki cimrilikten kurtulmuş olur. Cömertlik olunca, maddî imkânlarla yapılan camiler boy gösterir, ilmî hizmetler yapılır, âlim yetiştiren kurumlar topluma yön veren ilim adamları yetişir, davet ve tebliğ çalışmaları ile İslam geniş topluluklara ulaşır. Bu hizmet alanlarına yapılacak yardımlara aynı zamanda infak yardımı da demektir. Bu günler tam da infak görevlerimizin eda edildiği günlerdir.

Zengin, cimrilikten korunursa bu hayırlar yapılır hem toplum hem kendisi kurtulmuş olur.

Ayet-i kerîmede şöyle buyrulur:

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنْفُسِكُمْ وَمَنْ يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

“O halde gücünüz yettiğince Allah'a isyandan kaçının. Dinleyin, itaat edin, kendi iyiliğinize olarak harcayın. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte onlar kurtuluşa erenlerdir.”²

¹ Hz. Ali (ra)'ya nispet edilir.

² Tegabün, 64:16.

2) Âlimler Bildikleri ile Amel Ettikleri Müddetçe

İlim amel içindir. Âlimler topluma örneklilikleriyle yön verebilirler. İlimle amel etmekten sayılan fabrika yapan fabrika gibi olan müderris âlimler, âlim çeşitlerini yetiştirirlerse; İslam davetçisi olan âlimler, İslam'ı topluma mal ederlerse; ilmî çalışmalarla toplumun muhtaç olduğu ihtiyaçları ve yeni keşifleri yaparlarsa, hem dünya hayatı rahat olur hem din uygulanarak ayakta kalmış olur. Millet in ihyası, dinin ve dünyanın ihyasına; dinin ve dünyanın ihyası da ilmiye sınıfının ihyasına bağlıdır. İلميye sınıfını hem fen ilimleriyle hem dini ilimlerle uğraşanlar oluşturmalıdır. Her iki alanda donanıma sahip olan alimler de bilgilerinin gereğini yerine getirmeli ve bilgiyi amel haline dönüştürmelidir. Efendimiz (as), tam da bu konuya işaret buyurarak şöyle buyurdu:

«لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ عُمُرِهِ فِيمَ أَفْنَاهُ؟ وَعَنْ عِلْمِهِ فِيمَ فَعَلَ؟
وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ؟ وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَ أَبْلَاهُ؟»

“Hiçbir kul kıyâmet gününde şu beş şeyden sorguya çekilmedikçe yerinden ayrılmaz. Ömrünü nerede ve nasıl harcadığından, ilmi ve bilgisiyle ne gibi işler yaptığından, malını nereden kazanıp nereye harcadığından, vücudunu nerede yıprattığından, sıhhatini nerede ve nasıl tükettiğinden.”³

“Aklın nuru, fünûn-ı medeniyedir (medenî ilimlerdir); vicdanın ziyası (ışığı) ülüm-i dîniyedir (dini ilimlerdir). İksî imtizaç eder (uyuşup kaynaşır) ise hakikat tecelli eder (meydana gelir), talebenin himmeti pervaz eder (iki kanatlı kuş gibi uçar). Eğer iftirak vaki olsa (bu iki yön birbirinden ayrılırsa), birinde taassup, diğesinde hile ve şüphe tevellüt eder (doğar).”⁴

3) Cahiller Bilmedikleri Konularda Kibirleşmedikleri Müddetçe

Cahile gereken, ilme ulaşmak için âlime karşı mütevazı olmasıdır. Âlime karşı kibirlenmek, âlimden uzaklaşmaya ve âlimden istifade etmemeye sebep olur. Rasûlullah (sav) Efendimiz ne güzel buyurmuştur:

«أَغْدُ عَالِمًا أَوْ مُتَعَلِّمًا أَوْ مُسْتَمِعًا أَوْ مُحِبًّا وَلَا تَكُنْ الْخَامِسَةَ فَتَهْلِكُ»

“Ya âlim ol, ya talebe ol, ya da dinleyen ol, ya seven ol, beşinci olma helak olursun.”⁵

³ Tirmizî, Kıyâmet, 1, 4/612, H. No: 2417.

⁴ Bediuzzaman Said Nursî.

⁵ Beyhakî, Şu'abu'l-Îmân, 2/737.

“Şekavet ve bedbahtlık üç şeydir: İlim nasîb olur, fakat amelden mahrum kalınır. Amel nasîb olur, fakat ihlâstan mahrum kalınır. Sâlih insanların sohbetinde bulunmak nasîb olur, fakat onlara hürmet etmekten mahrum kalınır.”⁶ “Şu dört insan yüzünden İslâm mahvolmuştur: İlmi ile amel etmeyenler, bilmedikleri şeyle amel edenler, bilmediklerini öğrenmeyenler, halkı öğrenmekten menedenler.”⁷

4) Fakirler Âhretlerini Dünyaları Karşılığında Satmadıkları Müddetçe

Esas fakirlik, ilim ve iman fakirliğidir. Fakir, ilim ve iman zengini olursa dünya karşılığında ahiretlerini satmazlar. Fakirlerin önce zekât veya sadaka ile maddî ihtiyaçlarını görmek olmalı ki nefisleri veya düşmanları kendilerini esir almasınlar. Yoksa düşmanlar fakirleri baltalarına sap yapabilirler. “*Kerîm insan Allah’a isyanı tasvip etmez, hakîm insan da dünyayı ahirete tercih etmez.*”⁸

Varlık ta Allah’tandır, yokluk ta. Zenginlik te imtihan vesilesidir, yoksulluk ta. Kur’an-ı Kerimde bunun böyle olduğunun çok sayıda örneği olan ayet-i kerime vardır. İşte bazı ayetler:

﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ﴾

“Andolsun ki sizi biraz korku ve açlık; mallardan, canlardan ve ürünlerden biraz azaltma (fakirlik) ile deneriz. (Ey Peygamber!) Sabredenleri müjdele!”⁹

﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ﴾

“Sakın, kendilerini denemek için onlardan bir kesimi faydalandığımız dünya hayatının çekiciliğine gözlerini dikme! Rabbinin nimeti hem daha hayırlı, hem de daha sürekli.”¹⁰

Böyle olunca, ihtiyaç içinde olan insan ben neden zengin olamadım diye isyan yoluna sapmamalı; servet sahibi olanlar da elindeki servetin Allah (cc) tarafından kendilerine emanet olarak verildiğini unutarak, nimete nankörlükle zekat, fitra, infak ve sadaka gibi hayır ve hasenat yolundan ayrılmamalıdır. Çünkü her iki hal de kulun imtihanıdır. Ne mutlu imtihanında başarılı olanlara.

⁶ Risale-i Kuşeyrî.

⁷ Risale-i Kuşeyrî.

⁸ Yahya b. Muaz (rh.a)’e nispet edilir.

⁹ Bakara Suresi, 2:155.

¹⁰ Taha Suresi, 20:131.

Alınacak Dersler:

- 1) Elindeki her şeyin Allah (cc)'a ait olduğu bir kulun cimrilik ederek, emanete sahip çıkmaya kalkışması, Allah (cc) katında büyük bir cürümdür.
- 2) Bilmek güzeldir, ama bilinenle amel etmek daha güzeldir. Depo dolu ilaca sahip olan hastanın elindeki ilaçlardan velev bir tanesi ile bile şifa aramaması dermana kavuşturur mu?
- 3) Bilenler halleriyle örnek olmalı, bilmeyenler de her dinlediğini alarak hayatında tatbik etmek üzere ilim dağarcığını doldurmaya gayret etmelidir. Dinde az bilgi insanın hem dünyasını hem de en önemlisi ahiretini karartır. Ahirete inanmıyor muyuz?
- 4) İmkanları kıt olan Müslümanlar, açlık sebebiyle karnına iki taş bağlayan ve yemek yapılmadığından dolayı günlerce ocağı tütmeyen Hz. Peygamber (as)'ı gözlerinin önüne getirmelidirler.

Ödev:

Bu dersi evinizde ailenizle de müzakere ediniz.